

'Uzun, ince bir yol'; AB'ye tam üyelik

1 987 Nisan'ında, Turgut Özal hükümeti, AB'ye tam üyelik için başvurduğunda, Başbakan Özal üyelik sürecini kastederek, "Uzun, ince bir yolda yürüyoruz" demişti.

CEM MURAT
SOFUOĞLU

O tarihe kadar tam üyelik başvurusunda bulunmayarak büyük fırsatlar kaçıran, en azından Yunanistan'ın tam üye olmasını engelleyemeyen Türkiye, üyelik sürecine bu veciz sözlerle başlamıştı.

Merhum Özal'ın dediği üzere, AB'ye üyelik süreci uzun olacağı gibi, ince politikalara dayanacağı benziyor.

Aralık 2002'de toplanacak Kopenhag zirvesinde tam üyelik müzakerelerine başlama tarihi verilmeyeceği kesin gibi gözüküyor.

Komisyon'dan, Konsey üyelerinden, dönem başkanından gelen mesajlar Türkiye'ye hep bir başka baharı gösteriyor.

Bu arada, gelecek dönem Konsey Başkanlığı'nı yürütecek Yunanistan'ın Türkiye'ye destek vermesi, yakın geçmişe bakıldığında ironik bir durum arz ediyor.

Simitis ve Dışişleri Bakanı Papandreu, Türkiye'ye destek vererek, Konsey tarafından Kıbrıs Rum Kesimi'nin tam üyeliğine onay verilmesi halinde, Türkiye'den gelebilecek sert tepkiyi azaltmaya ve Türkiye'yi yatıştırmaya çalışıyorlar.

Her şeye rağmen, AB karar organlarından Türkiye'yi kızdırmamaya, gücendirmemeye çalışan ve orta yolu bulan bir karar çıkacak.

Şu an, AB diplomasisi bu ortayol kararın hazırlığını yapıyor ya da çoktan bitirdi bile.

Artık çıkacağı kesin gibi gözükken ve Kıbrıs Rum Kesimi'ne tam üyelik için yeşil ışık yakacak böyle bir karara karşı, Türkiye'nin tepkisi ne olmalı?

Böylesi bir kararın Türkiye'deki "istememezlikçüler"nin elini güçlendireceği ve kamuoyunda "Avrupa bizi

katiyen tam üye yapmaz" düşüncesini yaygınlaştıracığı kesin.

Ekonomide dökülmemiz bir yana, Kopenhag kriterlerinin yerine getirilmesi konusundaki eksiklerimizle ilgili herkesi kandırabiliriz, ama kendimizi kandıramayız.

Helsinki zirvesinden bu yana geçen üç yılda, Türkiye'nin en büyük eksikliği AB'ye tam üye olmayı hedeflemiş bir siyasal iradenin bulunmayışıdır.

Geçmişte "onlar ortak, biz pazar" diyen ve Türkiye'nin büyük bir tarihi fırsat kaçırmamasına neden olan bir başbakanın yine başta bulunması ve Kopenhag kriterlerinin uygulanması için "bunlar Türkiye'ye dayatmadır" diyen aşırı milliyetçi bir partinin koalisyon ortağı olması, Türkiye için en azından büyük bir şanssızlıktır, çünkü böyle bir ortaklıktan tam üyeliği hedefleyen bir siyasi irade beklemek gerçekçi değildir.

Erdal İnönü, bir Avrupa günü dolayısıyla yaptığı konuşmada, Başbakan Yardımcısı olduğu dönemde, Karadeniz Ekonomik İşbirliği'ne katılması için görüşmeler yapmak üzere Bulgaristan'a gittiklerinde, o yıllarda Bulgaristan'ın henüz AB'ye aday bile olmamasına rağmen, Bulgar Dışişleri Bakanı'nın masasında Bulgar bayrağının yanında, AB bayrağını gördüğünü ve yaptıkları görüşmeden sonra Bulgar bakanın, KEİB'ye üye olmayı düşünebileceklerini, ancak bu üyeliğin AB'ye yönelik tam üyelik politikalarını nasıl etkileyeceğini bilemediklerini, bu konuyu araştırdıktan sonra cevap verebileceklerini söylediğini nakletmiştir.

İşte komşumuz Bulgaristan bile, daha aday üye bile değilken, tüm politikalarını AB'ye endekslemiş ve üyeliğe yönelik olarak siyasi irade göstermiştir.

1999 yılında Helsinki'de, Türkiye'nin tam üyeliği resmen ilan edildikten sonra hangimiz, bırakın resmi kesimi, AB'ye tam üyeliğin savunuculuğunu yapan sivil toplum kuruluşlarından dahi AB

bayrağının kullanıldığını gördük?

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e miras kalan bölünme ve parçalanma korkusunun, sivil bürokrasi ve siyasi aktörlerin bilinçaltında hala yatıyor olması, bunun başlıca nedeni olabilir (o zaman egemenliğimizin bir kısmını devredeceğimiz uluslarüstü bir kuruluşa neden tam üye olmaya çalışıyoruz o başka bir konu), ancak sivil toplum kuruluşlarının bile, en azından bir bayrağı kullanmaları, AB konusunun yalnız resmi kesimde değil, sivil kesimde dahi tam olarak anlaşılamadığının en basit, fakat somut örneğidir.

Netice olarak, iç politikada olduğu gibi, dış politikada da duygularla hareket etmek yapılabilecek en büyük yanıltır.

Kopenhag'da müzakere tarihi verilmemesi halinde, 3 Kasım seçimlerinde iktidara gelecek parti ya da partilerin önce kendi özeleştirimizi yaparak, bundan böyle tam üyelik yolunda siyasi bir kararlılık ve irade göstermesi yapılması gereken işlerin başında gelmektedir.

Şunu unutmayalım ki, İngiltere'nin o günkü AET'ye tam üyelik başvurusu, 1963 diğeri, 1967'de olmak üzere iki defa, Fransa tarafından veto edilmiştir. Üstelik Fransa'nın veto gerekçesi, İngiltere'nin ABD 'ye fazla yakın olması nedeniyle bir Avrupa ülkesi olmayışydı.

İngiltere tüm bu vetolara rağmen, AET'na küsmemiş ve üçüncü defa üyelik başvurusunda bulunmuş ve General De Gaulle'ün ölümünden sonradan AET'ye 1973'te tam üye olmuştur.

Yine hatırlamak gerekir ki, Türkiye'nin NATO'ya üyeliği de öyle kolay olmamış ve üye bazı Avrupa devletlerinin muhalefeti sonucu, 1949'da kurulmuş olmasına rağmen, 1953'te Yunanistan'la beraber (iki ülkenin de Kore'ye asker göndermesi temel kabul sebebi olmuştur) üye olabilmıştır.

AB'ye tam üyelik sürecinin "uzun, ince bir yol"dan geçtiğini ve bu yolda birçok şeyi, ilk başta da kendimizi değiştirmemiz gerektiğini hiç hatırdan çıkarmamamız gerekmektedir.